

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU, Zagreb, Ulica Hrvatske
bratske zajednice 4, OIB: 84838770814, koju zastupa glavna ravnateljica prof. dr. sc. Ivanka
Stričević

i

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU SVEUČILIŠNI RAČUNSKI CENTAR, Zagreb, Josipa
Marohnića 5, OIB: 34016189309, koji zastupa ravnatelj Ivan Marić

i

SVEUČILIŠTE U ZADRU, Zadar, Ulica Mihovila Pavlinovića 1, OIB: 10839679016, koje
zastupa rektor prof. dr. sc. Josip Faričić

i

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU FILOZOFSKI FAKULTET, Zagreb, Ivana Lučića 3, OIB:
90633715804, koji zastupa dekan prof. dr. sc. Domagoj Tončinić

i

HRVATSKA UDRUGA ZA ZNANSTVENU KOMUNIKACIJU – ZNAK, Zagreb,
Kačićeva 23, OIB: 36143714458, koju zastupa predsjednica Iva Grabarić Andonovski,
u daljnjem tekstu označeni kao Sporazumne strane,
zaključuju sljedeći:

SPORAZUM O SURADNJI

na uspostavi Hrvatskog centra za dijamantni otvoreni pristup

Članak 1.

Dijamantni otvoreni pristup (engl. Diamond Open Access) predstavlja model znanstvenog izdavaštva kojim upravlja zajednica, nije komercijalan te uklanja financijske prepreke za autore i čitatelje. U okviru ovog modela, znanstveni radovi dostupni su besplatno online – bez naknada za objavljivanje i bez online pretplatničkih troškova za autore, ustanove i čitatelje. Dijamantni otvoreni pristup temelji se na načelima otvorenosti, uključivosti i suradnje, promiče standarde

izdavačke kvalitete, znanstveni integritet i ravnopravni pristup znanju, podržava višejezičnost i raznolikost sadržaja te omogućuje sudjelovanje istraživača iz svih dijelova svijeta.¹

U siječnju 2025. pokrenuta je inicijativa European Diamond Capacity Hub (dalje u tekstu EDCH), s ciljem da europskoj istraživačkoj zajednici osigura usklađenu, visokokvalitetnu i održivu infrastrukturu za otvorenu znanstvenu komunikaciju, sposobnu provoditi dijamantni otvoreni pristup kao standardnu praksu objavljivanja. EDCH je usklađen s ciljevima i prioritetima Europskog istraživačkog prostora (EIP)², a nastoji osnažiti zajednicu pružajući podršku europskim institucijskim, nacionalnim i disciplinarnim centrima kompetencija, *dijamantnim* izdavačima i pružateljima usluga u dijamantnom otvorenom izdavaštvu. Podrška koju pruža EDCH uključuje koordinaciju, održivost, obrazovne module, tehnička rješenja i usluge.³ U okviru EU projekata DIAMAS i CRAFT-OA definiran je skup operativnih kriterija koji jasno određuju što časopise čini dijamantnima - uporaba trajnih identifikatora, znanstveni karakter i jasno opisan urednički i/ili recenzentski proces, otvoreni pristup s otvorenim licencijama, izostanak naknada, otvorenost prema svim autorima i vlasništvo zajednice.⁴ Hrvatski plan za otvorenu znanost⁵ (2025) kao jedan od glavnih ciljeva ističe otvoreni pristup publikacijama, a donosi i preporuke kako ga ostvariti - povećati svijest o dobrobitima otvorenog pristupa, zadržavanja autorskih prava i korištenja otvorenih licencija za publikacije u kojima su objavljeni rezultati istraživanja. Plan također ističe kako domaći izdavači znanstvenih i stručnih publikacija trebaju omogućiti otvoreni pristup, koristiti otvorene licencije te ih objaviti na Portalu hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa – Hrčak.

Članak 2.

Ovaj Sporazum o suradnji sklapa se na inicijativu OPERAS-HR, hrvatskog ogranka istraživačke infrastrukture OPERAS, između najaktivnijih institucija u području znanstvenog izdavaštva, istraživačke infrastrukture i znanstvene komunikacije s ciljem uspostave suradničkog okvira za osnivanje Hrvatskog centra za dijamantni otvoreni pristup (u daljnjem tekstu: Centar), temeljenog na europskoj inicijativi EDCH i aktivnostima ESFRI europske istraživačke infrastrukture OPERAS. Centar će predstavljati koordinacijsko, stručno i operativno tijelo koje

¹ [https://www.unesco.org/en/diamond-open-access#:~:text=Diamond%20Open%20Access%20\(Diamond%20OA,barriers%20for%20authors%20and%20readers.](https://www.unesco.org/en/diamond-open-access#:~:text=Diamond%20Open%20Access%20(Diamond%20OA,barriers%20for%20authors%20and%20readers.)

² engl. European Research Area (ERA)

³ <https://diamas.org/about>

⁴ <https://www.craft-oa.eu/operational-diamond-oa-criteria-for-journals/>

⁵ <https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Znanost/Otvorena-znanost/Hrvatski-plan-za-otvorenu-znanost-svibanj-2025-MZOM.pdf>

će služiti kao nacionalna kontaktna točka za dijamantni otvoreni pristup u znanstvenom izdavaštvu, u skladu s europskim smjernicama i ciljevima Hrvatskog plana za otvorenu znanost.

Članak 3.

Potpisivanjem ovog Sporazuma Sporazumne strane formiraju Radnu grupu za uspostavu Hrvatskog centra za dijamantni otvoreni pristup (dalje u tekstu Radna grupa).

Članovima radne grupe imenuju se:

- Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu: Ivana Matijević – predstavnica i Anja Majstorović – zamjenica,
- Sveučilište u Zagrebu Sveučilišni računski centar: Ljiljana Jercec Musap – predstavnica i Draženko Celjak – zamjenik,
- Sveučilište u Zadru i OPERAS-HR: Drahomira Cupar – predstavnica i Ivana Morić Filipović – zamjenica,
- Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet: Iva Melinščak Zlodi – predstavnica i Irena Kranjec – zamjenica,
- Hrvatska udruga za znanstvenu komunikaciju – ZNAK: Iva Grabarić Andonovski – predstavnica i Jadranka Stojanovski – zamjenica.

Svaka Sporazumna strana može imenovati drugog predstavnika u Radnoj grupi o čemu je dužna obavijestiti ostale Sporazumne strane i članove Radne grupe.

Radna grupa bira dvoje suvoditelja.

Radna grupa imenuje se na vremenski period od 6 mjeseci od potpisivanja Sporazuma.

Članak 4.

Zadaća Radne grupe je izrada dokumentacije potrebne za osnivanja Centra koja uključuje:

1. izradu organizacijskog i upravljačkog modela Centra,
2. izradu modela financiranja i dugoročne održivosti Centra i
3. definiranje radnog plana i skupa aktivnosti koje će Centar provoditi.

Članak 5.

Sporazum stupa na snagu i primjenjuje se danom potpisa od strane ovlaštenih predstavnika navedenih Sporazumnih strana.

U Zagrebu, 13. listopada 2025.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

prof. dr. sc. Ivanka Stričević
glavna ravnateljica

Sveučilište u Zagrebu Sveučilišni računski centar

Ivan Marić
ravnatelj

Sveučilište u Zadru

prof. dr. sc. Josip Faričić
rektor

Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet

prof. dr. sc. Domagoj Tončinić
dekan

Hrvatska udruga za znanstvenu
komunikaciju – ZNAK

Iva Grabarić Andonovski
predsjednica